

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2024/2025-68)

26 HAZİRAN (2025)

UYUŞTURUCU KULLANIMI VE TRAFİĞİ İLE MÜCADELE GÜNÜ

Madde Bağımlılığı Nedir?

Madde bağımlılığı; kişinin maddeyi kullanmayı bırakamaması ve kullanımı üzerindeki kontrolünü kaybetmesidir. Kişi, zarar görse bile kullanmayı sürdürür ve bırakmaya çalıştığında yoksunluk yaşar. Bağımlılık zamanla hem fiziksel hem de psikolojik hale gelir.¹

Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC), raporunda uyuşturucu kullanımı ile ilgili güncel durumu şu şekilde özetlemektedir²:

- ✓ Dünya genelinde 2023 yılı itibarıyla 15–64 yaş aralığında yaklaşık 296 milyon kişi en az bir kez uyuşturucu kullanmıştır. Bu, dünya nüfusunun yaklaşık %5,8'ine karşılık gelmektedir.
- ✓ Bağımlılık geliştiren kişi sayısı: 39,5 milyon
- ✓ En yaygın kullanılan madde: Esrar (226 milyon kullanıcı)
- ✓ En hızlı yayılım gösteren maddeler: Metamfetamin, sentetik opioidler (özellikle fentanil)
- ✓ Özellikle Kuzey Amerika ve Batı Avrupa'da sentetik maddeler nedeniyle, uyuşturucu madde kullanımına bağlı küresel ölümler artmaktadır.
- ✓ Türkiye'de uyuşturucu kullanımı ilişkili ölümler (TUBİM 2024)³:
- ✓ Madde bağlantılı ölüm sayısı 300 olup 2022'ye göre %22 artış görülmüştür.
- ✓ Ölümlerin %61,6'sı birden fazla madde kullanımına bağlıdır. Metamfetamin, bu ölümler içinde öne çıkmaktadır.
- ✓ Ölenlerin yaş ortalaması 35'tir.
- ✓ Ölenlerin %92,3'ü erkektir.

Veriler sınırlı olmakla birlikte, uyuşturucu kullanımında bazı grupların daha yüksek risk altında olduğu bilinmektedir. Özellikle evsiz bireyler, ağır ruhsal hastalığı olan kişiler ve seks işçileri arasında madde kullanımı genel nüfusa kıyasla daha yaygındır. Buna karşılık, kırsal bölgelerde yaşayanlar ve engelli bireyler arasında uyuşturucu kullanım oranları görece daha düşüktür².

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 7 Aralık 1987 tarihli kararıyla, uyuşturucu bağımlılığından arındırılmış bir uluslararası toplum hedefine yönelik kararlılığını ortaya koyarak 26 Haziran'ı "Uluslararası Uyuşturucu Bağımlılığı ve Yasadışı Uyuşturucu Ticaretiyle Mücadele Günü" ilan etmiştir. Her yıl dünya genelinde bireyler, topluluklar ve çeşitli kuruluşların katılımıyla yapılan bu küresel farkındalık günü, yasadışı uyuşturucuların toplum üzerindeki yıkıcı etkilerine dikkat çekmeyi ve ortak mücadeleyi teşvik etmeyi amaçlamaktadır⁴.

¹ [İnternet] Madde Bağımlılığı, Yeşilay Danışmanlık Merkezi (YEDAM). <https://www.yedam.org.tr/bagimlilik-turleri/madde-bagimliliği> Erişim Tarihi: 21.06.2025

² [İnternet] World Drug Report 2024 (United Nations publication, 2024) UNODC. <https://www.unodc.org/unodc/en/data-and-analysis/world-drug-report-2024.html> Erişim Tarihi: 21.06.2025

³ [İnternet] Türkiye Uyuşturucu Raporu 2024, Türkiye Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi Şube Müdürlüğü, İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü. [https://www.narkotik.pol.tr/kurumlar/icisleri.gov.tr/duyurular\(1\)/2024_uyus_raporu.pdf](https://www.narkotik.pol.tr/kurumlar/icisleri.gov.tr/duyurular(1)/2024_uyus_raporu.pdf) Erişim Tarihi: 22.06.2025

⁴ [İnternet] The History of World Drug Day, UNODC. <https://www.unodc.org/unodc/en/drugs/background.html> Erişim Tarihi: 23.06.2025

2025 yılı Dünya Uyuşturucu ile Mücadele Günü, uyuşturucu ticaretinin örgütlü suç şebekeleri aracılığıyla yürütüldüğüne dikkat çekerek, bu yıkıcı döngünün kırılması için adalet, eğitim, sağlık ve sürdürülebilir geçim kaynaklarına yatırım yapılması gerektiğini vurgulamakta; arz ve talebin birlikte ele alındığı uzun vadeli ve koordineli bir mücadele çağrısı yapmaktadır. Bu kapsamda yılın teması, “Döngüyü Kır” sloganıyla duyurulmuştur⁵.

⁵ [internet] International Day against Drug Abuse and Illicit Trafficking, UNODC.
<https://www.unodc.org/unodc/en/drugs/index-new.html> Erişim Tarihi: 23.06.2025

Bu belge, Dr. Mesut Hayri Öztürk tarafından, Prof.Dr. Nüket Paksoy Erbaydar danışmanlığında 23.06.2025 tarihinde hazırlanmıştır.
Bilgilendirme notunun aşağıda belirtilen şekilde kaynak gösterilmek şartıyla yazılı, elektronik, vb ortamlarda kullanılması önerilmektedir:
Öztürk MH, Paksoy Erbaydar N., Uyuşturucu Kullanımı ve Trafiki İle Mücadele Günü (2025) Bilgilendirme Notu-HÜTF Halk Sağlığı AD Toplum İçin Bilgilendirme Serisi 2024/2025-68-[internet] <http://www.halksagligi.hacettepe.edu.tr/>. Erişim: 26.06.2025